

Leraren voor morgen

Toelichting begrippenkader leeruitkomsten

WERKGROEP WERKEN MET LEERUITKOMSTEN
AUGUSTUS 2022

Inleiding

Vanuit het *Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen* kreeg de werkgroep *Werken met leeruitkomsten* de opdracht om het werken met leeruitkomsten op landelijk niveau verder uit te werken. Daartoe is het nodig om eerst dezelfde taal te spreken: er zijn verschillende interpretaties van bijna alle begrippen die te maken hebben met flexibilisering en leeruitkomsten. Daarom heeft de werkgroep een korte en een uitgebreidere beschrijving van de belangrijkste begrippen gemaakt. De korte versie bevat een schematische weergave van de begrippen en is als apart document (op A3-formaat) gepubliceerd.

De hier volgende uitgebreidere versie geeft meer toelichting op het begrippenkader. Naast een definitie kan er in de toelichting worden ingegaan op voorbeelden, mogelijke dilemma's of spraakverwarring, en bevatten de verwijzingen linkjes naar beschikbare documenten om verder te lezen.

Het begrippenkader is een dynamisch document, dat meebeweegt met de ontwikkelingen in de flexibilisering van de lerarenopleidingen. Dat betekent dat de begripsomschrijvingen dienen als basis voor gesprek en uitwisseling, maar op grond van verdergaande inzichten kunnen veranderen.

Eerst wordt geschetst welke uitgangspunten er onder het begrippenkader en het harmonisatie-instrument (een ander product van de werkgroep) liggen en wat het vervolg wordt, daarna volgt een toelichting op elk begrip.

Inhoudsopgave

Uitgangspunten.....	3
1. Leeruitkomsten zijn leerwegonafhankelijk.....	3
2. Leeruitkomsten zijn werkbaar in de praktijk	4
3. Leeruitkomsten zorgen in combinatie met vrijstelling en validering voor flexibiliteit	5
4. Leeruitkomsten verwijzen op eindniveau naar landelijk herkenbare leeruitkomstgebieden	5
Vervolg	6
Toelichting op de begrippen.....	7
Harmonisatie	7
Flexibilisering.....	8
Leeruitkomst	10
Eenheid van leeruitkomsten	11
Leeruitkomstgebied	13
Landelijk beroepsprofiel	15
Inkleuring beroepsprofiel door opleiding	16
Beroepstaak	17
Vrijstelling	18
Validering.....	19
Leerwegonafhankelijk toetsen.....	20
Flexibele leerroute	22
Persona's / doelgroepen	23
Educatieve werkveld / educatieve context	24

Uitgangspunten

Veel lerarenopleidingen zijn al bezig met leeruitkomsten in de uitvoering, andere zijn bezig met verkennen en ontwikkelen. In het bestuursakkoord is afgesproken dat alle lerarenopleidingen voor po, vo en mbo (inclusief kunstvakdocentopleidingen en alo) gaan werken met leeruitkomsten.

Nu zijn er binnen de literatuur en binnen opleidingen verschillende definities van en opvattingen over leeruitkomsten. Om de beoogde doelen van meer flexibiliteit en meer gepersonaliseerde leerroutes recht te doen, is het vooral van belang dat er harmonisatie is in het type leeruitkomsten waarmee de lerarenopleidingen (gaan) werken. Dan gaat het om de volgende kenmerken die hieronder toegelicht worden:

1. Leeruitkomsten zijn leerwegonafhankelijk.
2. Leeruitkomsten zijn werkbaar in de praktijk.
3. Leeruitkomsten zorgen in combinatie met vrijstelling en validering voor flexibiliteit.
4. Leeruitkomsten verwijzen op eindniveau naar landelijk herkenbare leeruitkomstgebieden.

3

1. Leeruitkomsten zijn leerwegonafhankelijk

Het allerbelangrijkste kenmerk van leeruitkomsten om te kunnen voldoen aan de vraag naar meer flexibiliteit is dat ze leerwegonafhankelijk beoordeeld kunnen worden. Een leeruitkomst beschrijft een output, een beheersing van iets dat zichtbaar wordt in het professionele gedrag, zonder iets te zeggen over het leerproces zelf om tot die output te komen. Hoewel er ook definities bestaan van leeruitkomsten die zich laten verenigen met leerwegafhankelijke toetsing (en daarmee dicht bij de oude 'leerdoelen' staan), is het voor de lerarenopleidingen essentieel dat ze werken met leerwegonafhankelijke leeruitkomsten. Dat betekent dat de leeruitkomst niet mag inhouden dat er een specifiek opleidingsaanbod gevolgd moet worden, of dat een opleidingsopdracht als enige leerweg verplicht wordt gesteld.

Het loskoppelen van leeruitkomsten en opleidingsaanbod ontslaat opleidingen zeker niet van de (wettelijk vastgelegde) plicht om een goed aanbod te hebben dat de student tot het behalen van de leeruitkomsten brengt. En ook de opleidingsdidactiek blijft daarin belangrijk voor de verwerving van de gewenste bekwaamheden. Het verschil is dat de student een specifieke leeruitkomst ook op een andere manier kan verwerven of al verworven kan hebben. Zo ontstaat er flexibiliteit in de persoonlijke leerroute naar de leeruitkomsten. Ook kan alleen op deze manier, door leeruitkomsten los te koppelen van een verplicht aanbod, flexibiliteit bereikt worden die over opleidingen heen gaat en landelijke uitwisseling en samenwerking in opleiden en leven lang ontwikkelen mogelijk maakt.

2. Leeruitkomsten zijn werkbaar in de praktijk

In de traditionele wijze van opleiden en ‘op stage gaan’ is er soms sprake van een mismatch tussen dat wat studenten van hun opleiding moeten doen (stage-opdrachten vanuit de opleiding) en de werkelijkheid en mogelijkheden op de specifieke school of leerwerkplek. Leeruitkomsten beogen deze mismatch op te lossen door ruimte te bieden voor concretisering passend bij en zo mogelijk direct in samenspraak met de werkplek. Leeruitkomsten dienen herkenbaar en werkbaar te zijn voor het werkveld. In een school lopen immers vaak studenten van verschillende lerarenopleidingen rond. Ook kunnen leraren van die school zelf met een vervolgopleiding bezig zijn. Om verschillende doelgroepen van lerenden goed te kunnen begeleiden en indien gewenst zelfs te combineren, is eenzelfde wijze van werken met leeruitkomsten en een herkenbaarheid van leeruitkomsten (bijvoorbeeld door referentie naar beroepsbekwaamheden, beroepsrollen en beroepstaken) voor de begeleiders in het werkveld van belang.

Daartoe hoeven de leeruitkomsten van de verschillende studenten echter niet identiek te zijn. Elke student heeft immers, afhankelijk van eigen bagage en ontwikkelpunten, toch een eigen weg naar het bereiken van de leeruitkomsten. Werkplekbegeleiders bevragen de student op wat hij/zij voor een bepaalde leeruitkomst nog heeft te leren en welke leeractiviteiten daartoe op die school mogelijk zijn. Lerarenopleidingen kunnen in regionale allianties, partnerschappen of andere samenwerkingsverbanden met hun (regionale) werkveld gezamenlijk leeruitkomsten bespreken en concretiseren. Dan moeten de leeruitkomsten wel voldoende ruimte bieden aan opleidingen, scholen en studenten om hun eigen kleuring te kunnen geven.

4

Dit is de reden waarom in het begrippenkader en harmonisatie-instrument wordt uitgegaan van het formuleren van concrete leeruitkomsten op het niveau van opleidingen en hun samenwerkingspartners. De afstemming op landelijk niveau wordt geborgd doordat alle lerarenopleidingen gebruik maken van een aantal leeruitkomstgebieden op eindniveau en van dezelfde landelijke bronnen van beroepsprofielen, bekwaamheidseisen en kennisbases. In hun eigen leeruitkomsten verwijzen ze daarnaar op een vergelijkbare wijze. Zo blijft er ruimte voor eigenheid van opleidingen, (regionaal) werkveld en studenten, en worden tegelijk de harmonisatiedoelen op landelijk niveau bereikt.

3. Leeruitkomsten zorgen in combinatie met vrijstelling en validering voor flexibiliteit

De invoering van leeruitkomsten brengt al een bepaalde mate van flexibiliteit met zich mee als ze leerwegonafhankelijk zijn: dat betekent immers dat er keuzes te maken zijn voor de student in de leerweg. Het bestuursakkoord vraagt echter om verdergaande flexibiliteit in de mogelijkheden om te kunnen versnellen of vertragen en om aan te sluiten op een leven lang ontwikkelen.

Die verdergaande flexibiliteit wordt bereikt als leeruitkomsten gecombineerd worden met mogelijkheden voor validering en vrijstelling. Pas als een student op grond van al aanwezige kennis en ervaring onderdelen niet opnieuw hoeft te doen, kan hij/zij versnellen, tussentijds pauzeren of voortbouwen op een eerdere opleiding in een vervolgopleiding of specialisatie of tweede bevoegdheid. Een student kan dus met behaalde leeruitkomsten bij een specifieke opleiding al ver zijn in het aantonen van de landelijke leeruitkomsten bij een andere opleiding.

Essentieel hierbij is, dat de opleidingen vertrouwen hebben in elkaar en in de student.

5

Vertrouwen in elkaar, wanneer de student een leeruitkomst heeft afgerond bij een andere opleiding. Vertrouwen in de student, wanneer hij/zij een leeruitkomst wil aantonen op basis van relevante kennis en ervaring. In het laatste geval kan de student wel gevraagd worden om alsnog kort de beheersing aan te tonen, of te laten zien dat hij/zij de gewenste transfer naar de nieuwe context en/of nieuwe doelgroep kan maken. Die transfer kan op het niveau van diploma's (AD, bachelor, master) ondersteund worden door landelijke afspraken over de aansluiting tussen opleidingen en verschil te maken tussen initiële opleiding (startbekwaamheid) en verdere loopbaanontwikkeling in het onderwijs.

4. Leeruitkomsten verwijzen op eindniveau naar landelijk herkenbare leeruitkomstgebieden

Op het niveau van kwalificatie (afstudeerniveau) hebben leeruitkomsten per definitie een hoge mate van abstractheid, omdat ze de leerresultaten van een volledige opleiding weergeven. Er worden op landelijk niveau een aantal leeruitkomstgebieden onderscheiden (m.b.t. afstudeerniveau) die als kapstok dienen voor het ordenen van de leeruitkomsten binnen een opleiding. Daardoor wordt inzichtelijk hoe de leeruitkomsten van een opleiding zich verhouden tot die leeruitkomstgebieden, waarbij gedacht kan worden aan pedagogisch handelen, (vak)didactisch handelen, (vak)inhoudelijke expertise, onderzoekend vermogen en professionele identiteit.

Wanneer een student eerder leeruitkomsten in een andere context heeft aangetoond, wordt uitgegaan van maximale transfer. Bij een wezenlijke verandering in de context of doelgroep kan de vervolgopleiding de student vragen om een actuele toepassing binnen de nieuwe context, bijvoorbeeld bij het behalen van een aanvullende bevoegdheid.

Vervolg

Deze insteek ten aanzien van het werken met leeruitkomsten, zoals die ook verwerkt is in het begrippenkader en het harmonisatie-instrument, vraagt om landelijke afspraken ten aanzien van bovengenoemde punten van leerwegonafhankelijkheid, validering en vrijstelling, en bruikbaarheid voor samen opleiden en professionaliseren. Het met elkaar op deze manier werken is een proces dat tijd en afstemming vraagt, en dat er per opleiding anders uit zal zien. Het is een andere manier van denken en doen die tijd vraagt en ook alleen te bereiken valt als opleidingen zelf met hun eigen studenten, docenten en werkveld over leeruitkomsten, leerwegonafhankelijkheid en flexibiliteit spreken en hun (on)mogelijkheden bepalen. De landelijke leeruitkomstgebieden met een nadere beschrijving geven daarbij een algemeen ordeningskader, maar bieden ruimte voor opleidings specifieke aspecten en eventuele regionale focus.

6

De nadere toelichting op de begrippen in dit document beoogt daarbij te ondersteunen in een gemeenschappelijke taal, om miscommunicatie te voorkomen en de gezamenlijke harmonisatie te faciliteren. Omdat dit een proces is, moet ook dit begrippenkader gezien worden als een dynamisch hulpmiddel, dat op grond van verdergaande harmonisatie bijgesteld kan gaan worden.

Die harmonisatie zelf wordt ondersteund door het harmonisatie-instrument, dat in combinatie met doorlopende uitwisseling en casuïstiek het werken met leeruitkomsten tot een landelijke werkwijze maakt. In het harmonisatie-instrument worden een aantal aspecten genoemd die bij elke leeruitkomst beschreven moeten worden, zoals de betreffende kennisbasisdomeinen, niveau en context. Deze aspecten kunnen in een leeruitkomst zelf beschreven worden, of in de toelichting of indicatoren die bij de specifieke leeruitkomst horen.

Toelichting op de begrippen

Harmonisatie	
definitie	<i>Landelijke afstemming van beleid met betrekking tot leeruitkomsten en leerwegaafhankelijk toetsen.</i>
toelichting	<p>Er wordt middels ontwikkeling en kennisdeling gewerkt aan landelijk afgestemde leeruitkomsten, waarbij er ook ruimte blijft voor (boven)regionale profilering en identiteit.¹</p> <p>Hiertoe harmoniseren de lerarenopleidingen waar nodig hun beleid.²</p> <p>Via het harmonisatieproces kunnen leeruitkomsten van alle opleidingen op vergelijkbare wijze geschreven of bijgesteld worden. Dit stelt studenten en lerarenopleidingen in staat om leeruitkomsten van andere opleidingen te duiden en waar nodig te gebruiken bij validering. Het harmoniseren van beleid ten aanzien van leerwegaafhankelijke toetsing en vrijstelling/validering is noodzakelijk om in het werken met leeruitkomsten te komen tot flexibilisering van de mogelijke leerroutes van studenten.</p>
opmerkingen	<p>Er worden leeruitkomstgebieden aangeduid en omschreven, met de ruimte voor opleidingen tot het ordenen van hun eigen leeruitkomsten op geharmoniseerde wijze. Terugkerend discussiepunt was of het gaat het om geharmoniseerde leeruitkomsten (in letterlijk dezelfde landelijk vastgestelde formulering) of harmonisatie in het werken met leeruitkomsten. Vanwege de benodigde concreetheid van leeruitkomsten is gekozen voor het laatste. De bedoeling is dat het hanteren van landelijk afgesproken leeruitkomstgebieden voor het afstudeerniveau van AD, bachelor en masterlerarenopleidingen en het gebruik van een landelijk harmonisatie-instrument en eenduidig begrippenkader leidt tot de doelen van het bestuursakkoord.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafases:</p> <p>1. Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen, p.4-6 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen</p>

	<p>2. Kamerbrief bij het bestuursakkoord https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/kamerbrief-bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen</p> <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/pilots-flexibilisering (beschrijving van de pilots flexibilisering waar het bestuursakkoord uit voortkomt) • https://extranet.10voordeleraar.nl/do/portal (materialen en nieuwsbrieven voor werkgroep- en klanbordleden)
--	---

Flexibilisering

definitie	<i>Mogelijkheden tot differentiatie in leerproces, dat wil zeggen manier en plaats van leren, leertempo en leerinhouden.</i>
toelichting	<p>Doordat leeruitkomsten leerwegaafhankelijk worden geformuleerd, ontstaat er ruimte om te differentiëren in opleidingstrajecten en af te stemmen op de specifieke situatie, kenmerken en behoeften van uiteenlopende doelgroepen studenten.¹ Zo kan de opleiding aansluiten bij de relevante kennis en kunde die de student al bezit en bij de mogelijkheden en behoeften voor leren op de werkplek.</p> <p>Iedereen die instroomt in de lerarenopleiding kan een passende leerroute vaststellen in samenspraak met opleiding en school.²</p>
opmerkingen	<p>Flexibilisering kent vele vormen en dimensies.³</p> <p>Flexibilisering maakt het bijvoorbeeld mogelijk dat studenten die al ervaring hebben opgedaan met onderwijs en educatie of een relevante studie hebben gevolgd een opleiding sneller kunnen doorlopen (vgl. studenten die een tweede bevoegdheid willen halen of bedrijfstrainers die het onderwijs in gaan). Ook kunnen talentvolle studenten of studenten die meer tijd kunnen investeren een opleiding sneller of op een andere wijze doorlopen (vgl. vwo-instroom in de voltijd).</p> <p>Behalve versnellen is ook vertragen van de opleiding mogelijk om de balans werk-privé te bewaken (bijvoorbeeld bij gezinsuitbreiding, een andere baan of mantelzorg).</p> <p>De student kan in elk geval de opleiding tot op zekere hoogte</p>

	<p>aanpassen aan eigen situatie, wensen en mogelijkheden. De begrenzing waarbinnen dit kan, hangt ook af van de mogelijkheden van de opleiding.</p> <p>Er zijn instrumenten om de mate van flexibiliteit van een opleiding in kaart te brengen, zoals de flexscan van CINOP ⁴.</p> <p>Veelgehoorde misvatting is dat flexibel onderwijs gelijkstaat aan vraaggestuurd onderwijs (weergegeven in de uitdrukking "U vraagt, wij draaien"). Maar dat is niet zo: de kwaliteitseisen van het diploma (het 'wat') blijven hetzelfde, en worden in de leeruitkomsten expliciet gemaakt voor de student. De student heeft wel meer regie over de eigen leerroute (het 'hoe'). Flexibel onderwijs is evenmin individueel onderwijs. Leren is een sociaal proces: leerervaringen krijgen betekenis in sociale interactie met anderen en de omgeving.</p>
<p>verwijzingen</p>	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wetsvoorstel leeruitkomsten hoger onderwijs, Memorie van toelichting, p.7 https://www.internetconsultatie.nl/leeruitkomsten 2. Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen, p.5 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen 3. Handreiking pilots flexibilisering hoger onderwijs, p.6-7 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2016/11/25/handreiking-pilots-flexibilisering-hoger-onderwijs 4. FlexScan Cinop https://cinop.nl/flexibel-onderwijs-en-een-leven-lang-ontwikkelen <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/pilots-flexibilisering (beschrijving van de pilots flexibilisering waar het bestuursakkoord uit voortkomt) • https://cinop.nl/flexibel-onderwijs-en-een-leven-lang-ontwikkelen (FlexScan van CINOP)

Leeruitkomst

definitie	<i>Beschrijving wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode.¹</i>
toelichting	<p>Een leeruitkomst beschrijft de (in waarneembaar gedrag zichtbaar gemaakte) leerresultaten van een student. Het is een leerwegaafhankelijke weergave van wat een student zou moeten weten, begrijpen en kunnen toepassen. De inhoud en het niveau van een leeruitkomst zijn op zodanige wijze geformuleerd dat daarin de benodigde kennis, het inzicht en de vaardigheden op betekenisvolle wijze geïntegreerd zijn.²</p> <p>Het geheel aan leeruitkomsten van de opleiding dient de pedagogische, (vak)didactische en vakinhoudelijke bekwaamheidseisen en de kennisbasis te dekken. De relatie tussen de kennisbasis en de leeruitkomsten wordt gelegd door de inhoudscomponent van de leeruitkomst.</p> <p>Volgens de Tuningsystematiek bevat een leeruitkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een handelings- of gedragswerkwoord ofwel welke handeling of gedrag moet de student laten zien; • een inhoud waarop de handeling betrekking heeft ofwel welke inhoud moet de student inzetten bij het handelen; • een context (of scope) waarin de resultaten moeten worden aangetoond ofwel in welke situatie moet de student het handelen en de gedragsresultaten aantonen; • het minimale beheersingsniveau voor het te behalen resultaat ofwel aan welke criteria moet de handeling of de gedragsresultaten minimaal voldoen.
opmerkingen	<p>Leeruitkomsten bieden ruimte voor een inkleuring op basis van persoonlijke ontwikkelvragen van de student of de (on)mogelijkheden/vragen van de werkplek.</p> <p>Het gaat bij leeruitkomsten om de output en niet de gevolgde leerroute, daarin onderscheidt een leeruitkomst zich van een leerdoel. (De verwarring tussen leeruitkomsten en leerdoelen wordt overigens ook versterkt door de Engelstalige term 'learning outcome' die als vertaling geldt van zowel leerdoel als leeruitkomst.)</p>

	<p>Het woord 'leerperiode' uit de omschrijving van de NVAO (2015) kan ook verwarring oproepen. Deze leerperiode kan betrekking hebben op een leerproces binnen de opleiding of een leerproces dat eerder of elders heeft plaatsgevonden.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafases:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. NVAO Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten p.6 https://www.nvao.net/files/attachments/.459/Beoordeling-bestaande-experimenten-leeruitkomsten.pdf 2. Wetsvoorstel leeruitkomsten hoger onderwijs, Memorie van toelichting, p.8 https://www.internetconsultatie.nl/leeruitkomsten <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handreiking pilots flexibilisering hoger onderwijs Richtlijn Rijksoverheid.nl (uitgebreide toelichting en instructie ten aanzien van leeruitkomsten) • https://nlqf.nl/images/downloads/Verzoek_tot_inschaling/Handleiding_Formulieren_leeruitkomsten_2020_NCP_NLQF_28122020.pdf (handleiding leeruitkomsten binnen Europees perspectief) • https://www.vernieuwonderwijs.nl/leeruitkomsten-formulieren/ (artikel over leeruitkomsten in het hoger onderwijs)

<h2>Eenheid van leeruitkomsten</h2>	
definitie	<p><i>Samenhangend geheel van een of meer leeruitkomsten, waar mogelijk verbonden aan een taakgebied en concrete beroepstaken.</i></p>
toelichting	<p>Gangbaar is de NVAO-beschrijving:</p> <p>“De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Eenheden van leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerwegaafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen. • Representatief voor de leerresultaten van de opleiding. • Herkenbaar voor het werkveld.

	<ul style="list-style-type: none"> • Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegaafhankelijke toetsing. • Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk. • Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten. • Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.”¹ <p>Een eenheid van leeruitkomsten kan ook bestaan uit één leeruitkomst.</p>
<p>opmerkingen</p>	<p>Opleidingen kunnen verschillende manieren hebben hun eenheden van leeruitkomsten in te delen. Dat kan op grond van taakgebieden, of op grond van leerlijnen, of competenties, of beroepsrollen e.d. Zo neemt de ene opleiding pedagogisch-didactisch handelen op als deel van professioneel handelen, waar de andere opleiding een onderscheid maakt tussen pedagogisch handelen en (vak)didactisch handelen en weer een ander bijvoorbeeld het handelen verder opsplijst in ontwerpen, uitvoeren en evalueren. Ook de hoeveelheid leeruitkomsten per eenheid van leeruitkomsten en in het totaal over alle eenheden van leeruitkomsten heen, verschillen per opleiding.</p> <p>De opbouw van eenheden van leeruitkomsten kan een concentrische opbouw hebben, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fasen van de opleiding (vgl. propedeuse-hoofdfase-afstudeerfase, of propedeuse-postpropedeuse) • toenemende zelfstandigheid of complexiteit van taken en context (vgl. ZelCommodel) • opbouw aan de hand van een taxonomie van beheersingsgraad <p>Opleidingen verschillen (deels samenhangend hiermee) ook in de mate van volgtijdelijkheid tussen eenheden van leeruitkomsten. Er is sprake van het ontbreken van volgtijdelijkheid wanneer de student zelf de volgorde waarin de eenheden van leeruitkomsten eigen worden gemaakt bepaalt en er daarbij geen sprake is van belemmeringen (drempels) op basis van voorkennis of veronderstelde vaardigheden. Er kan ook sprake zijn van een logische of voorkeursvolgorde waarbij de meeste studenten kiezen voor eenzelfde volgorde, tenzij ze op basis van ervaring bepaalde onderdelen kunnen overslaan. Bij</p>

	sommige opleidingen worden voorwaarden gesteld aan de deelname van eenheden van leeruitkomsten, bijvoorbeeld voor de eenheden van leeruitkomsten die aangewezen zijn als behorend tot het afstuderen.
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Beoordelingskader NVAO, p.4 https://www.nvao.net/files/attachments/.459/Beoordeling-bestaande-experimenten-leeruitkomsten.pdf</p> <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://fontys.nl/Over-Fontys/Nieuws-tonen-op/Checklist-eenheden-leeruitkomsten.htm (checklist construeren van eenheden van leeruitkomsten) • https://benno.fdmci.hva.nl/wp-content/uploads/sites/7/2019/01/Het-ZelCommodel-Grip-op-competentieniveaus.pdf (opbouw aan de hand van toenemende zelfstandigheid en complexiteit) • https://onderwijsgezondheidszorg.nl/jaargangen/2022/1-jan/negen-tips-voor-toetsing-op-de-werkplek.html (toevoeging extra taxonomie-niveau van "entrusted professional activities") • https://open.overheid.nl/repository/ronl-e8d60233-30c5-4e67-ab62-96d13018d097/1/pdf/verslag-commissie-onderwijsbevoegdheden-hoge-lat-lagere-drempels.pdf (Rapport commissie Zevenbergen) • Anderson, L.W. (Ed.), Krathwohl, D.R. (Eds.), Airasian, P.W., Cruikshank, K.A., Mayer, R.E., Pintrich, P.R., Raths, J., & Wittrock, M.C. (2011). <i>A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives</i> (Complete edition). New York: Longman. • Miller, G.E.(1990). The assessment of clinical skills, competence, performance. <i>Academic medicine</i>, 65, 63-67.

Leeruitkomstgebied

definitie	<i>Landelijk vastgesteld domein van startbekwaamheid op niveau 5, 6 of 7 waar de leeruitkomsten van een opleiding aan gekoppeld kunnen worden.</i>
------------------	--

<p>toelichting</p>	<p>De landelijke bekwaamheidseisen geven aan wat er vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch verwacht mag worden van iemand die aan het werk gaat in het onderwijs. In het functioneren van een professional in de praktijk komen deze bekwaamheden altijd samen. Leeruitkomsten op het afstudeerniveau (startbekwaamheidsniveau) zullen dus vaker geïntegreerd zijn. Omdat de ordening per opleiding verschilt, terwijl wel hetzelfde aan kwalificatie wordt beoogd, worden er een aantal leeruitkomstgebieden¹ onderscheiden waaronder de leeruitkomsten van een opleiding geordend kunnen worden. Naast pedagogische en (vak)didactische bekwaamheid betreft dat vakinhoudelijke expertise, onderzoekend vermogen en professionele identiteit. Deze categorieën bieden houvast bij het bewaken van het startbekwaamheidsniveau en ook bij het uitzetten van doorgaande lijnen van niveau 5, 6 en 7.²</p>
<p>opmerkingen</p>	<p>In de bekwaamheidseisen wordt wel een en ander gezegd over de professionele basis, maar het wordt als niet als apart bekwaamheidsdomein beschreven. Veel opleidingen doen dat wel, maar verschillen net weer in wat ze onder professionele basis, of professionele ontwikkeling of professionele identiteit scharen. Hetzelfde geldt voor onderzoekend vermogen, een begrip dat veel gebruikt en steeds verder uitgewerkt wordt. De uitwerking van onderzoekend vermogen en professionele identiteit beoogt meer houvast te geven en beter aan te sluiten op actuele ontwikkelingen.</p> <p>Dat deze vijf gebieden onderscheiden worden, betekent niet dat ze niet in een leeruitkomst samengenomen mogen worden. Dat gebeurt zelfs meestal; dan verwijst een leeruitkomst tegelijk naar verschillende leeruitkomstgebieden.</p>
<p>verwijzingen</p>	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Zie verwijzing in Startdocument Leeruitkomstgebieden naar https://nlqf.nl/nlqf-niveaus</p>

Landelijk beroepsprofiel

definitie	<i>Een beschrijving van de essentie van een beroep inclusief centrale beroepstaken/activiteiten.</i>
toelichting	<p>Beroepsprofielen kunnen worden omschreven in termen van rollen en taken, of van competenties en bekwaamheden.</p> <p>Er is op dit moment in Nederland (in tegenstelling tot Vlaanderen) geen landelijk vastgelegd algemeen beroepsprofiel van de leraar: daar wordt wel aan gewerkt. Er zijn wel beroepsprofielen opgesteld voor een bepaalde sector, zoals de leraar lichamelijke opvoeding¹ en de kunstvakdocent in het primair onderwijs².</p> <p>De term 'beroepsprofiel' en 'opleidingsprofiel' worden soms voor hetzelfde gebruikt. De Vereniging Hogescholen heeft een register van opleidingsprofielen. Een landelijk opleidingsprofiel wordt volgens een bepaalde procedure opgesteld zodra er sprake is van een opleiding die door meer hogescholen wordt aangeboden.³ Dit landelijk opleidingsprofiel is gekoppeld aan de landelijke (croho-) registratie van een opleiding.</p>
opmerkingen	<p>Een landelijk beroepsprofiel kan gebaseerd zijn op het huidige werkveld, maar ook een beschrijving geven die mede gericht is op (verwachte) ontwikkelingen in het werkveld.</p> <p>De behoeftes aan nieuwe opleidingen, dwarsverbanden of andere bevoegdheden binnen het educatieve domein liggen mede ten grondslag aan de wens om te flexibiliseren, zodat beter op die behoeftes van de arbeidsmarkt kan worden ingespeeld. Zo komt er een nieuwe leerweg binnen het vmbo, die om nieuwe of geactualiseerde bekwaamheden vraagt van vmbo-leraren. Ook maatschappelijke ontwikkelingen kunnen vragen om curriculumvernieuwing en een andere type leraar.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding https://kvloberoepsprofiel.nl/</p>

	<p>2. Beroepsprofiel kunstvakdocent primair onderwijs https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2020/01/de_kunstvakdocent_in_het_po.pdf</p> <p>3. https://www.vereniginghogescholen.nl/profielenbank?page=10</p> <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/toekomst-onderwijs/toekomstgericht-curriculum (onder andere de opbrengsten van curriculum.nu) • https://www.vo-raad.nl/nieuws/stand-van-zaken-ontwikkeling-nieuwe-leerweg-vmbo (over meer praktijkgerichtheid)
--	---

Inkleuring beroepsprofiel door opleiding

definitie	<i>Nadere inkleuring van landelijk beroepsprofiel op opleidings- of instellingsniveau of (boven)regionaal niveau, in afstemming met het omringende werkveld of ten bate van specialisatie.</i>
toelichting	De meeste opleidingen/instellingen kleuren het beroepsprofiel verder in om zich te profileren, bijvoorbeeld op grond van een levensbeschouwelijke grondslag, een eigen onderwijsconcept of focus/specialisatie in samenspraak met het omringende werkveld. Juist hierin ligt de eigenheid van opleidingen, al leiden ze op voor hetzelfde beroep van leraar.
opmerkingen	De keuze voor een bepaalde profilering kan medebepalend zijn voor leerlijnen of de ordening van eenheden van leeruitkomsten, bijvoorbeeld door extra aandacht voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid van een leraar of een extra focus op de leraar als ontwerper van leerprocessen. De eigen kleuring kan ook terug te vinden zijn in de indicatoren bij de leeruitkomsten.
verwijzingen	De eigen opleidings-/instellingskleuring van het beroepsprofiel is vaak te vinden op de site van de betreffende instelling of opleiding: zie aldaar.

Beroepstaak

definitie	<i>De beroepstaak is een betekenisvolle hele taak zoals deze in alle complexiteit in de werkelijkheid door een beroepsbeoefenaar (expert) wordt uitgevoerd. Beroepstaken maken onderdeel uit van een taakgebied, een zinvol, realistisch (representatief voor de beroepspraktijk) en voor het werkveld herkenbaar geheel.¹</i>
toelichting	Een beroepstaak kan bestaan uit meerdere deeltaken of activiteiten. Daarbij staat de authentieke werksituatie centraal. De beroepstaken moeten aan de ene kant voldoende contextspecifiek zijn (geen algemene competenties als samenwerken, communiceren, onderzoeken) en aan de andere kant voldoende transfermogelijkheid in zich hebben (de beroepstaak moet toepasbaar zijn in verschillende onderwijssettings).
opmerkingen	<p>Een voorbeeld van een beroepstaak is 'pedagogisch leidinggeven aan leerlingen': de leraar geeft leiding aan (een groep) leerlingen vanuit een pedagogische relatie. Hij voorziet in hun taakgerichte en sociaal-emotionele belangen en behoeften, zodat er een veilig, ondersteunend en stimulerend pedagogisch leef- en leerklimaat ontstaat.</p> <p>Een tweede voorbeeld: binnen het dagelijks werk op het niveau van omgaan met lerenden en de groep (taakgebied) is een beroepstaak 'het ontwikkelen of ontwerpen van onderwijs': de leraar stelt lessen(reeksen of curriculumdelen samen, maakt toetsen, kiest leeromgevingen, past die zo nodig aan en kiest en/of maakt te gebruiken materialen. Hij doet dit via een cyclisch proces van analyseren, ontwerpen, maken, uitvoeren, evalueren en bijstellen.</p> <p>Niveaus binnen een opleiding kunnen opbouwen in zelfstandigheid en complexiteit.² In het tweede voorbeeld ontwikkelt een propedeusestudent een leeractiviteit bijvoorbeeld met gebruik van een bestaande lesmethode, voor een kleinere groep en voorbereid met de werkplekbegeleider, terwijl de student dit later in de opleiding zelfstandig voorbereidt en uitvoert over een langere periode in een volledige groep waarbij ingespeeld wordt op verschillen tussen lerenden. Ook de complexiteit kan toenemen: bij een propedeusestudent kan het onderwijs ontwerpen beperkt blijven tot het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van losse leeractiviteiten,</p>

	terwijl het verder in de opleiding gaat om het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van hele leerlijnen.
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <ol style="list-style-type: none"> Omschrijving in woordenlijst op Encyclo, - Hogeschool Arnhem en Nijmegen https://www.encyclo.nl/lokaal/10192 Het-ZelCommodel-Grip-op-competentieniveaus.pdf (hva.nl) https://benno.fdmci.hva.nl/wp-content/uploads/sites/7/2019/01/Het-ZelCommodel-Grip-op-competentieniveaus.pdf

Vrijstelling

definitie	<i>Ontheffing van het afleggen van een of meer tentamens.</i>
toelichting	<p>Om studiepunten toe te kennen, zijn er nu volgens de wet twee mogelijkheden: via het afnemen van tentamens door examinatoren (dus een beoordeling) of via vrijstellingen (door de examencommissie).</p> <p>De examencommissie mag vrijstelling verlenen voor het afleggen van één of meer tentamens (WHW, art.7.12b lid d) en de instelling mag de gronden en procedures daarvoor bepalen, zie WHW art.7.13 lid r: "de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens".¹</p> <p>Opleidingen beschikken vaak over een standaardoverzicht van feitelijke bewijzen die leiden tot vrijstellingen die de examencommissie toekent. Naast het standaardoverzicht van veel voorkomende gronden voor vrijstellingen, kunnen er ook vrijstellingen gegeven worden voor tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, die het resultaat zijn van het in kaart brengen van de relevante ervaringen van een specifieke student.</p>

<p>opmerkingen</p>	<p>In de huidige WHW wordt alleen gesproken van vrijstellingen, in de nieuwe wet leeruitkomsten wordt naar verwachting het begrip valideren toegevoegd.</p> <p>De onderlinge relatie tussen valideren en vrijstellen gaat daarmee helderder worden.</p> <p>Bij vrijstellingen die niet gaan om eerder behaalde tentamens of examens worden de originele producten (toetsen, beroepsproducten, opdrachten, portfolio's) niet opnieuw beoordeeld door examinatoren, maar worden ze als bewijs van relevante kennis/ervaring erkend als formele vrijstelling en op die manier als resultaat afgetekend.</p>
<p>verwijzingen</p>	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek https://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/2022-01-01</p> <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handreiking EVC-assessments maart 2022 https://static1.squarespace.com/static/60bf7a669c26992efe2d9dad/t/624f118f68f57c54ac8a92ff/1649349008134/Handreiking+landelijke+EVC-assessments+-+maart+2022.pdf

<h2>Validering</h2>	
<p>definitie</p>	<p><i>Het erkennen en waarderen van alle relevante kennis, vaardigheden, ervaring, en attitudes verkregen buiten de opleiding¹.</i></p>
<p>toelichting</p>	<p>De wet leeruitkomsten die naar verwachting in 20220-2023 wordt toegevoegd aan de WHW gaat de term valideren een wettelijke basis geven.² De precieze definitie van validering in die wet is op dit moment nog niet bekend, maar gaat ruimere mogelijkheden bieden om kennis en ervaring die door de student buiten de opleiding is opgedaan te erkennen. Daarbij is het ook van belang wanneer er gevalideerd kan worden (alleen voor de poort of bij de start of ook tijdens het leertraject), wat er gevalideerd kan worden (alleen eenheden van leeruitkomsten, of ook losse leeruitkomsten of zelfs delen van leeruitkomsten) en door wie (examencommissie, speciale</p>

	<p>examinatoren, reguliere examinatoren, anderen) dat kan of moet gebeuren om de validering goed te borgen.</p>
opmerkingen	<p>Via validering kunnen studenten de opleiding versneld doorlopen: door vrijstellingen en/of eerdere toetsing buiten een opleiding. Het is nauw verbonden aan het persoonlijke studieplan, waarin beschreven wordt wat de student voor de vastgestelde periode gaat doen om de nog benodigde kennis en vaardigheden te verwerven.</p> <p>Bij validering van (eenheden) van leeruitkomsten door eerdere ervaringen via beroepsproducten of andere door examinatoren beoordeelbare bewijzen, wordt vaak gebruik gemaakt van de VRAAK(K)-criteria. De VRAAK-criteria betreffen de Variatie, Relevantie, Authenticiteit, Actualiteit en Kwaliteit/Kwantiteit van bewijzen.</p> <p>Het beoordelen van valideringsportfolio's vraagt om veel kalibratie, omdat de typen bewijzen die studenten leveren zo kunnen verschillen.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <ol style="list-style-type: none"> Begripsbepaling (j) binnen de Subsidieregeling flexibel hoger onderwijs voor volwassenen (overheid.nl) https://wetten.overheid.nl/BWBR0037055/2020-06-24 Wetsvoorstel leeruitkomsten hoger onderwijs https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?id=2022Z12504&dossier=36136

Leerwegaafhankelijk toetsen

definitie	<p><i>Het beoordelen van de door de student gerealiseerde leeruitkomsten waarbij de gehanteerde methoden en instrumentarium voor toetsing en examinering generiek zijn en niet specifiek zijn afgestemd op de leerroute van de student¹.</i></p>
toelichting	<p>De gehanteerde toets is geen toets van het onderwijsaanbod waaraan de student heeft deelgenomen, maar een beoordeling die de examinerator in staat stelt te bepalen of student de leeruitkomsten beheerst. De beoordelingscriteria dienen direct gerelateerd te zijn aan de leeruitkomsten en niet aan het eventueel geadviseerde producten.</p>

	<p>Leeruitkomsten moeten dus los van de specifieke leerroute die een student gevolgd heeft getoetst kunnen worden.</p> <p>Het begrip leeruitkomsten zoals gehanteerd in het Experiment leeruitkomsten (basis voor het bestuursakkoord) is direct verbonden met leerwegaafhankelijke toetsing, omdat leeruitkomsten zelf concreet aangeven wat er (aan kennis, vaardigheden, toepassingen) beoordeeld wordt.</p>
opmerkingen	<p>Gezien de diversiteit van bewijzen die een student kan gebruiken om aan te tonen dat hij de leeruitkomst beheerst, is het niet verwonderlijk dat de meest gebruikte toetsvorm bij flexibele leerroutes een portfolio-assessment met criteriumgericht interview is. Deze toetsvorm biedt optimale flexibiliteit ten aanzien van inhoud, vormgeving en tijd. Holistische beoordeling vraagt vaak om een hele verzameling van bewijzen, en daar leent een (beoordelings)portfolio zich goed voor. Maar ook andere vormen van toetsen zoals een performance-assessment of een kennistoets zijn mogelijk, afhankelijk van de in de leeruitkomsten beschreven kennis, inzicht en vaardigheden: in principe kan elke toetsvorm leerwegaafhankelijk worden ingezet.² Leerwegaafhankelijke toetsing en beoordeling moet net als elke andere vorm van beoordeling voldoen aan kwaliteitseisen zoals validiteit, betrouwbaarheid en transparantie.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafases:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definitie van OCW binnen Handreiking pilots flexibilisering hoger onderwijs Richtlijn Rijksoverheid.nl 2. Toelichting bij leerwegaafhankelijk toetsen op Leerwegaafhankelijke toetsing (fontys.nl) https://fontys.nl/KennisNetwerk/Ontwikkelingen/Flexibilisering-1/Leerwegaafhankelijke-toetsing.htm <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klarus R., Peeters A. & Joosten-ten Brinke, D. (2017). Toetsen en valideren van leeruitkomsten in flexibel onderwijs In: H. van Berkel, A Bax & Joosten-ten Brinke, D. (Eds.), <i>Toetsen in het hoger onderwijs</i> (pp. 96-107). Bohn Stafleu van Loghum, Houten, vierde herziene druk.

Flexibele leerroute

definitie	<i>Persoonlijk leertraject gebaseerd op een keuze uit mogelijke leerroutes rekening houdend met de persoonlijke situatie en wensen, de mogelijkheden en wensen van de werkplek, het leervermogen van de lerende en de ervaringen en vrijstellingen die de lerende meebrengt.</i>
toelichting	<p>In het bestuursakkoord wordt uitgegaan van gepersonaliseerde trajecten: “Iedereen die leraar wil en kan worden, kan een gepersonaliseerd traject volgen.”¹</p> <p>In flexibele routes kan verschillend gebruik worden gemaakt van georganiseerd aanbod, werkplekieren, coaching en andere formele en informele onderwijsactiviteiten binnen en buiten de opleiding. Er kan sprake zijn van individuele leerroutes of van leerroutes voor specifieke doelgroepen, vaak in kaart gebracht door middel van persona’s. In het eerste geval gaat het om individueel maatwerk, in het tweede geval om een vorm van gestandaardiseerd maatwerk: combinatie hiervan is ook mogelijk. N.B. Een gepersonaliseerde route staat niet gelijk aan individueel onderwijs.</p> <p>De student kan -afhankelijk van zijn fase van professionele ontwikkeling en van persoonlijke wensen en omstandigheden- verschillende behoeften aan onderwijsactiviteiten en begeleiding hebben. Alle afspraken over de invulling van de persoonlijke leerroute worden formeel vastgelegd in een studieplan. Het leertraject wordt regelmatig met de student besproken en indien nodig wordt de studieplan tussentijds bijgesteld.</p>
opmerkingen	In het experiment leeruitkomsten werd gesproken over een onderwijsovereenkomst, in de voorbereiding op de nieuwe wetgeving wordt gesproken over een studieplan. ²
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Bestuursakkoord flexibilisering-lerarenopleidingen, p.2 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen</p>

	<p>2. Wetsvoorstel leeruitkomsten hoger onderwijs https://www.internetconsultatie.nl/leeruitkomsten</p> <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/flyer-zone-flexibilisering/ (flyer over flexibele studentroutes) • https://www.scienceguide.nl/2019/02/flexibel-onderwijs-dienstverlening/ (over persoonlijke leerroutes in co-creatie met student)
--	---

Persona's / doelgroepen

definitie	<p><i>Beschrijving van een doelgroep als een fictief persoon, aan de hand van voor de opleiding belangrijke kenmerken, zoals relevante werkervaring/context, opleidingsniveau, leervoorkeur, ambitie en drijfveren.</i></p>
toelichting	<p>Er zijn verschillende manieren om persona's ('ijkpersonen' ¹) te beschrijven, afhankelijk van het doel (bijvoorbeeld marketing en voorlichting, gestandaardiseerde maatwerkroutes, casuïstiek).</p> <p>Bij flexibilisering van de lerarenopleidingen kan gekeken worden wat de belangrijkste doelgroepen zijn binnen de instroom in een bepaalde lerarenopleiding (bijvoorbeeld onderwijsassistenten die instromen bij de pabo, docenten met een bevoegdheid scheikunde die instromen bij de opleiding leraar natuurkunde), zodat daar in de ordening van de leeruitkomsten en het onderwijsaanbod van de opleiding rekening mee gehouden kan worden.</p> <p>Wel is het van belang dat routes aan de hand van persona's niet tot nieuwe 'schotten' tussen verschillende leertrajecten gaan zorgen. Het streven vanuit het bestuursakkoord is immers: "werken vanuit één onderwijsruimte waarin alle instromende doelgroepen in de lerarenopleiding op een passende wijze kunnen worden opgeleid: havisten, vwo'ers, zij-instromers in het beroep, deeltijdstudenten en duale studenten. Iedereen die instroomt in de lerarenopleiding kan een</p>

	<p>passende leerroute vaststellen in samenspraak met opleiding en school.”³</p>
opmerkingen	<p>Een aantal voorbeelden van persona’s ter illustratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de doelgerichte student, de zoekende student, de ambitieuze student en de carrière-switcher • met of zonder relevante werkplek/werkervaring, met of zonder relevante vakinhoudelijke (voor)kennis, met of zonder een relevante vooropleiding <p>Het gebruik van persona’s bij het ontwerpen van flexibel onderwijs helpt zowel bij het ordenen van (eenheden van) leeruitkomsten als bij de organisatie van de onderwijsondersteuning en geschikte blend van contactonderwijs, werkplekleren en online-/zelfstudie.</p> <p>Veelal wordt de leerroute van een persona beschreven of gevisualiseerd als ‘student journey’, vanuit het perspectief van de fictieve student.</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://wij-leren.nl/persona-ijkpersoon-flexibiliseren-onderwijs.php (flexibele leerroutes ontwerpen op basis van persona’s) 2. Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen, p.5 Bestuursakkoord Flexibilisering lerarenopleidingen Kamerstuk Rijksoverheid.nl <p>Verder lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.surf.nl/files/2019-01/werkwijzer-referentiemodel-onderwijslogistiek.pdf (student journey als hart van referentiemodel onderwijslogistiek flexibel onderwijs) • Fontys (2020) <i>Routekaart FLEX</i>. Eindhoven.

Educatieve werkveld / educatieve context

definitie	<p><i>Werkveld of context waarin sprake is van bewust inrichten van leer- en/of opvoedingsprocessen van een individu of groep door een daartoe aangewezen persoon of team (docent, leerkracht, leraar, begeleider, coach, trainer, instructeur etc.).</i></p>
------------------	---

toelichting	<p>Als er gesproken wordt over het educatieve werkveld waarvoor de lerarenopleidingen hun studenten als beroepsbeoefenaar toerusten, dan denkt men meestal direct aan 'scholen'. Dit geldt zeker voor de pabo's en eerste- en tweedegraadsopleidingen: bij de opleidingen voor leraar lichamelijke opvoeding en de kunstvakdocentopleidingen wordt wellicht sneller ook aan buitenschoolse contexten gedacht.</p> <p>Het educatieve werkveld is breed, niet scherp afgebakend en vooral onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen in verandering. Er moet bij de term dus niet alleen gedacht worden aan alle soorten scholen en onderwijsinstellingen, maar ook aan het bredere werkveld waarin educatieve activiteiten plaatsvinden, zoals integrale kindcentra, musea, buurtcentra, sportorganisaties, volwasseneneducatie, bedrijfsopleidingen en andere contexten van ontwikkeling en professionalisering.</p>
opmerkingen	<p>In de Strategische Beleidsagenda van de Vereniging Hogescholen educatieve sector staat:</p> <p>"We zien ook dat het beroep van leraar (en andere onderwijsprofessionals) in ontwikkeling is, mede door alle ontwikkelingen in de maatschappij en in de scholen.(...)</p> <p>Met deze ontwikkelingen veranderen de eisen die aan leraren of andere onderwijsprofessionals gesteld worden. Er zijn in de toekomst mogelijk andere én meer verschillende typen onderwijsprofessionals nodig. Samen met het werkveld waarvoor we opleiden moet duidelijk worden wat we precies van deze onderwijsprofessionals verwachten in elke sector. Wat is de gemeenschappelijke basis? Waarin kunnen zij verschillen? Dit vraagt sterk partnerschap tussen lerarenopleidingen, scholen in het po, vo en mbo en andere relevante sectoren."¹</p> <p>Dat verandert ook het beroepsbeeld en loopbaanperspectief van de leraar: er zijn straks andere bevoegdheden, doorgroeimogelijkheden en andere specialisaties binnen het kader van een leven lang ontwikkelen.²</p>
verwijzingen	<p>Bronnen citaten/parafrases:</p> <p>1. Strategische beleidsagenda VH educatieve sector 2019-2024, p.8-10 https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/att</p>

[achments/files/000/001/088/original/085_040_SBA_EDUCATIE_BW_DEFDEF.pdf?1575577347](https://www.beropebeeldvoordeleraar.nl/achments/files/000/001/088/original/085_040_SBA_EDUCATIE_BW_DEFDEF.pdf?1575577347)

Verder lezen:

- <https://www.beropebeeldvoordeleraar.nl/> (diverse stukken over het beroepsbeeld voor de leraar)
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/02/01/verslag-commissie-onderwijsbevoegdheden-hoge-lat-lagere-drempels> (voorstel bevoegdhedenstelsel)
- https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/083/original/2491_boekje_LLO_SPELVERDIEPING_VN_versie.pdf (toolkit leven lang ontwikkelen)
- https://toekomstvanonsonderwijs.nl/wp-content/uploads/2020/01/ToekomstvanonsOnderwijs_discussiestuk_web-1.pdf (pleidooi voor groot onderhoud Nederlandse onderwijssysteem)